

Ko sertificēti uzņēmumi var gaidīt no FSC Ģenerālajā Asamblejā 2022 pieņemtajiem lēmumiem?

Kā jau iepriekš informējām, oktobra sākumā Bali notika devītā FSC Ģenerālā Asambleja jeb biedru kopsapulce, kura tradicionāli tiek rīkota reizi trijos gados, bet, Covid 19 ierobežojumu dēļ, šoreiz notika vēlāk. Šajā asamblejā piedalījās vairāk nekā 750 FSC biedru, pārstāvēt dažādas interešu grupas, t.sk. pirmiedzīvotājus, vides organizācijas, ražotājus, meža īpašniekus u.c. Tikšanās mērķis bija vienoties par organizācijas turpmākiem mērķiem un uzdevumiem nākamajiem trīs gadiem.

Kopumā biedru kopsapulcei tika iesūtīti 63 priekšlikumi (iniciatīvas), bet asamblejas laikā tika izskatīti 30 sekciju prioritārie priekšlikumi – 15 apstiprinot, bet 15 noraidot. Par priekšlikumiem, kuri netika izskatīti lēmums vēl nav pieņemts, bet visticamāk, ka tie balsošanai netiks nodoti un biedriem, kuri vēlēsies tie atkārtoti būs jāiesniedz līdz nākamajai biedru kopsapulcei.

Visās iepriekšējās asamblejās priekšlikums, kas aicināja franču valodu atzīt par FSC trešo oficiālo valodu tika noraidīts, bet šoreiz priekšlikums tika atbalstīts. FSC sistēmai tas nozīmē, ka turpmāk visu komunikāciju un dokumentāciju ir jānodrošina 3 valodās – angļu, spāņu un franču, kas nenoliedzami atstās iespaidu uz organizācijas izmaksām.

Būtiskākie jautājumi:

1. Šajā asamblejā viskaislīgākās diskusijas bija par un ap priekšlikumiem, kuri saistīti ar **plantācijām**. Iesūtītais priekšlikums aicināja FSC standartā atcelt noteikto aizliegumu sertificēt plantācijas, kuras ierīkotas pēc 1994. gada, transformējot dabiskus mežus (ir valstis, kuras paspēja ierīkot plantācijas pirms 1994.gada un šīs plantācijas tiek sertificētas, bet, piemēram, Indonēzijā, kur notika asambleja, lielākā daļa plantāciju ir ierīkotas pēc 1994.gada un pašlaik aizliegts sertificēt). Šis priekšlikums protams izraisīja lielas diskusijas, jo vairāk nekā 20 gadus mums Eiropā un citviet pasaulē ir stāstīts, cik plantācijas ir sliktas... Interesanti, ka šo priekšlikumu kaislīgi atbalstīja arī vides nevalstiskās organizācijas, uzsverot, ka tas pavērs plašas iespējas sociālā un vides kaitējuma atļidzināšanai.

Par šo priekšlikumu 82.5% biedri nobalsoja “par” un tikai 17.5% “pret”. **Šī priekšlikuma apstiprināšana ir nozīmīgākās izmaiņas FSC attīstības**

virzienos pēdējo 20 gadu laikā (līdz šim standartos prasības netika samazinātas). Mainot FSC sistēmā plantāciju sertifikācijas aizlieguma beigu datumu uz 2020. gada 31. decembri, tiks pavērtas plašākas iespējas sertifikācijai. Turpmāk, sertificējot plantācijas FSC sistēmā, būs jānovērš/jāatlīdzina transformācijas radītais kaitējums videi un sociālajai jomai. Organizācijām, kuras ir bijušas tieši atbildīgas par platību transformāciju plānots noteikt augstākas atlīdzināšanas prasības, bet netieši iesaistītājām organizācijām tikai daļēju atlīdzību. Šobrīd tiek gaidītas izmaiņas FSC dokumentācijā, lai pilnībā šo priekšlikumu varētu īstenot. Pašlaik izveidojas situācija, ka PEFC standarts būs stingrāks, jo aizlieds sertificēt plantācijas, kuras ierīkotas pēc 2010.gada 31.decembra. Latvijā plantāciju ierīkošana, transformējot mežu, nav aktuāla un aizliegta ar likumu. Tomēr visticamāk mums būs saistoša transformācijas un atlīdzināšanas kārtība attiecībā uz citu zemes lietošanas veida maiņas gadījumiem. LMSP turpinās biedrus informēt par transformācijas/atmežošanas dokumentu tālāku virzību un ietekmi uz Latviju.

2. Otrs jautājums, kuram tika pievērsta pastiprināta biedru uzmanība saistās ar **neskartu meža ainavu** (*Intact Forest Landscapes*) saglabāšanas jautājumiem. Šis koncepts tika ieviests 2014. gada biedru kopsapulcē, radot pamatīgu spriedzi starp ekonomikas un vides sekcijām vairāku gadu garumā. Neskartas meža ainavas ir vismaz 50 000 ha lielas vienlaidus platības, kurās pēdējo 30 līdz 70 gadu laikā ir bijusi minimāla cilvēka saimnieciskās darbības ietekme.

Latvijā šādu teritoriju nav, bet šādas platības, piemēram, ir Kanādā, Krievijā, Brazīlijā, Kongo Republikā u.c. valstīs. Asamblejā pieņemtais lēmums ir turpinājums risinājumu meklējumiem, kā šīs platības pareizāk apsaimniekot, lai būtu pieņemams visām interešu grupām.

3. Arī **ilgtspējīga meža apsaimniekošanas intensifikācija** ir aktuāls diskusiju temats jau vairākās asamblejās, cenšoties nedefinēt, ko tā sevi ietver. Tomēr diskusijas galvenokārt atduras pie ģenētisku koku modifikācijas, kas ir pretrunīgi vērtēta tehnoloģija, un tās komerciāla izmantošana FSC sistēmā pašlaik nav atļauta. Ir biedri, kuri uzskata, ka ģēnu inženierija var būt labs instruments, lai palielinātu komerciālās mežsaimniecības ražību, apmierinot pieaugošo pieprasījumu pēc atjaunojamiem materiāliem, neradot nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un sociālo jomu. Intensifikācija "komerciālajās" platībās palīdzētu samazināt apsaimniekošanas intensitāti dabiskos mežos. Biedru kopsapulcei

iesniegtais priekšlikums aicināja pārtraukt diskusijas par šo tēmu, tomēr priekšlikums tika noraidīts. Balstoties uz iepriekšējo asambleju lēmumiem, pašlaik FSC sistēmā ir izveidota ekspertu komiteja, kuras mērķis ir apkopot projektos gūtās atziņas, lai nākotnē varētu pieņemt lēmumu pārskatīt vai nepārskatīt pašreizējos FSC noteikumus attiecībā uz ģenētiski modificētu organismu lietošanu.

4. Divi priekšlikumi tika iesūtīti par **ILO konvencijām**, kuri ieguva vajadzīgo biedru akceptu. Priekšlikumos ierosināts, ka sertificētiem uzņēmumiem ir jāļauj arodbiedrību pārstāvjiem piekļūt darbiniekiem, lai nodrošinātu, ka tie ir labi informēti un zina savas tiesības darba vietā. Turpmāk visos FSC sertificētajos uzņēmumos darba ņēmējiem, ņemot vērā darba ņēmēju skaitu un ar darbu saistītos riskus, būs tiesības brīvi ievēlēt darba aizsardzības pārstāvjus.

5. Tika apstiprināts arī priekšlikums, kurš aicināja nedefinēt **Assurance Service International (ASI)** kā pakalpojumu sniedzēja darbības sfēras, nosakot jomas par kurām ASI ir atbildīgs, lai veicinātu šīs organizācijas caurspīdīgumu un spēju sniegt pakalpojumus.

6. Visneskaidrākais priekšlikums, kurš tika apstiprināts un vienlaicīgi noraidīts, bija attiecībā uz konceptu par *Informētas personas brīvu, iepriekšēju piekrišanu* jeb angļu valodā **FPIC (Free, Prior and Informed Consent) piemērošanu 4.principā** (*līdz šim FPIC piemēroja tikai uz pirmiedzīvotājiem un 3. principu, bet 4.principis runāja tikai par vietējiem iedzīvotājiem, bet jaunais priekšlikums piedāvā dažos kritērijos ‘vietējo sabiedrību’ aizstāt ar ‘tradicionālajiem cilvēkiem’, attiecinot uz tiem FPIC*). Biedru kopsapulce balsoja par diviem priekšlikumiem, respektīvi viens priekšlikums (40a) aicināja FSC kritēriju līmenī veikt izmaiņas (labot 2, pievienot 1 jaunu kritēriju) un iekļaut terminu vārdnīcā definīciju “tradicionālie cilvēki” (*traditional peoples*), bet otrs priekšlikums (40b) aicināja veikt izmaiņas Starptautiskos vispārējos indikatoros un instrukcijās, kuras sagatavotas standarta izstrādātājiem, lai atspoguļotu priekšlikuma 40a prasības. Priekšlikums 40a tika apstiprināts, bet 40b tika noraidīts. Līdz ar to nav skaidrs, kā FSC plāno šo jautājumu risināt un kā tas atspoguļosies sertifikācijas standartos.

*Informācijai, saskaņā ar definīciju **tradicionālie cilvēki** (traditional peoples) ir sociālās grupas vai cilvēki, kas sevi neidentificē kā pirmiedzīvotājus un kas var apliecināt tiesības uz savām zemēm, mežiem*

un citiem resursiem, pamatojoties uz sen iedibinātām paražām vai tradicionālo nodarbošanos un lietošanu (traditional peoples are social groups or peoples who do not self-identify as indigenous and who affirm rights to their lands, forests, and other resources based on long-established custom or traditional occupation and use (source: Forest Peoples programme (Marcus Colchester, 7 October 2009)). (From:FSC-STD-40-004 V3-0 Chain of Custody Certification). Šādi cilvēki, piemēram, ir "cilšu/kopienu cilvēki" Āzijā un Āfrikā, kopienas ar paražu tiesībām Indonēzijā, Krievijā, Karību reģionā Maroon (quilombola), kā arī Centrālajā un Dienvidamerikā.

7. Asamblejas laikā dalībnieki tika iepazīstināti arī ar **sertifikācijas standartu aktualitātēm.**

Tuvāko gadu laikā visticamāk tiks veiktas izmaiņas FSC koksnes piegādes ķēdes standartā, pielāgojot tā prasības jaunajai ES atmežošanas un meža degradācijas regulai. Izmaiņas gaidāmas FSC kontrolētās koksnes standartā, kas attiecināms uz meža apsaimniekošanas uzņēmumiem. Attiecībā uz FSC meža apsaimniekošanas standartiem, neizdevīgāki nosacījumi būs valstīm, kurām pagaidu nacionālos meža apsaimniekošanas standartus izstrādās starptautiskais FSC, jo starptautiskie vispārējie indikatori tiks pārņemti un pielāgoti, bet ļoti, ļoti retos gadījumos atmesti, savukārt nacionālo standartu izstrādātajos standartos tiek dota brīvāka iespēja atmest starptautiskos vispārējos indikatorus un prasības.

Latvijas Mežu sertifikācijas padome aktīvi turpinās sekot līdz standartu izmaiņām, informējot par to savus biedrus Latvijas meža nozares ilgtspējas stiprināšanai jaunajos vides, klimata un ģeopolitikas apstākļos.

Ar cieņu,

Latvijas Mežu sertifikācijas padomes priekšsēdētājs

Māris Liopa